

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**

Кафедра культурології

ЗАТВЕРДЖУЮ Декан факультету _____ Інна САВИЦЬКА " ____ " _____ 2026 р.	СХВАЛЕНО на засіданні кафедри культурології Протокол № ____ від " ____ " _____ 2026 р. Завідувач кафедри _____ Ірина МАЙДАНЮК
--	--

РОЗГЛЯНУТО

Гарант ОП «Журналістика»

_____ Світлана ХАРЧЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**

УКРАЇНСЬКА ТА ЗАРУБІЖНА КУЛЬТУРА

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини

Спеціальність С7 Журналістика

Освітня програма Журналістика

Факультет Гуманітарно-педагогічний

Розробник: Майданюк І.З., д.ф.н., професор, завідувач кафедри, Пузиренко Я.В., к.філол.н., доцент, доцент кафедри, Сидоренко І.Г., к.філос.н., доцент кафедри

Київ — 2026 р.

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Українська та зарубіжна культура» дасть змогу студентству ознайомитись зі світовими та вітчизняними культурними надбаннями впродовж історичного шляху людини та отримати базові знання про основні етапи розвитку української та зарубіжної, переважно європейської, культури від первісного суспільства до сучасної доби; орієнтуватися в культурологічних та мистецтвознавчих термінах і поняттях та аналізувати твори мистецтва; усвідомити місце і роль української культури у світовому культурному процесі. Дисципліна «Українська та зарубіжна культура» сприятиме розвитку духовного світу студентства, а також професійної культури майбутніх журналістів.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь

Освітній ступінь	Першого (бакалаврського) ОП
Галузь знань	С Соціальні науки, журналістика, інформація та міжнародні відносини
Спеціальність	С7 Журналістика
Освітня програма	Журналістика
Факультет	Факультет Гуманітарно-педагогічний

Характеристика навчальної дисципліни

Вид	Обов'язкова
Загальна кількість годин	120
Кількість кредитів ECTS	4
Кількість змістових модулів	3
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-
Форма контролю	Екзамен

Показники навчальної дисципліни

для денної та заочної форм здобуття вищої освіти (повний термін навчання)

	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	—
Семестр	1	—
Лекційні заняття	30 год.	—
Практичні, семінарські заняття	30 год.	—
Самостійна робота	60 год.	—
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	4 год.	—
Форма контролю	Екзамен	—

Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета: Мета – покращення гуманітарної підготовки студентів, ознайомлення студентів з основними тенденціями та формами розвитку зарубіжної та вітчизняної культури від найдавніших часів до сучасності; – забезпечення розуміння ними системного взаємозв'язку всіх складових української та зарубіжної культури та ролі кожної з них у суспільному та духовному поступі України. – формування у студентів наукового світогляду та високих моральних якостей; – підвищення загальнокультурного рівня студентів, розширення їх теоретичної і фахової підготовки; – прищеплення студентам глибокої зацікавленості духовною скарбницею українського народу та світовою культурною спадщиною; – ознайомлення студентів з правами та обов'язками громадянина України щодо збереження культурної спадщини; – ознайомлення студентів з шедеврами зарубіжної та української культури, осмислення ними взаємозв'язку та взаємовпливу світових культур.

Перелік навчальних дисциплін, які передують вивченню «Українська та зарубіжна культура» (за їх наявності)

Набуття компетентностей

ЗК8 — Здатність навчатися і оволодівати сучасними знаннями.

ЗК10 — Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

ЗК11 — Здатність спілкуватися державною мовою.

ЗК12 — Здатність спілкуватися іноземною мовою.

СК2 — Здатність формувати інформаційний контент.

Програмні результати навчання

ПРН8 — Виокремлювати у виробничих ситуаціях факти, події, відомості, процеси, про які бракує знань, і розкривати способи та джерела здобування тих знань.

ПРН10 — Оцінювати діяльність колег з точки зору зберігання та примноження суспільних і культурних цінностей і досягнень.

ПРН11 — Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, українською мовою.

ПРН12 — Вільно спілкуватися з професійних питань, включаючи усну, письмову та електронну комунікацію, іноземною мовою.

Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)					Кількість годин (заочна форма)			
	тижні	л	лаб	с.р.	усього	л	п	с.р.	усього
Модуль 1. Теоретичні питання культури та культурно-історичного розвитку									
Тема 1. Теоретичні питання культури та культурно-історичного розвитку.	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Тема 2. Соціальне буття культури. Мистецтво як феномен культури.	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Тема 3. Мова та культура.	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Тема 4. Гендер та культура.	-	2	-	4	8	-	-	-	-

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин (денна форма)					Кількість годин (заочна форма)			
	тижні	л	лаб	с.р.	усього	л	п	с.р.	усього
Тема 5. Культура на ранніх етапах розвитку. Культура Стародавнього Сходу	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Разом за модулем 1	-	10	0	20	30	-	-	-	-
Модуль 2. Європейська та українська культура									
Тема 1. Культура античного світу, її характерні риси й особливості	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Тема 2. Культура епохи Середньовіччя та Відродження	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Тема 3. Джерела формування української культури. Культура Київської Русі	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Тема 4. Західноєвропейська культура XVII –XIX ст.	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Тема 5. Культурні процеси в Україні XIV – XVIII ст.	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Разом за модулем 2	-	10	0	20	30	-	-	-	-
Модуль 3. Українська та світова культура на сучасному етапі									
Тема 1. Українська культура XIX ст.	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Тема 2. Українська народна культура і мистецтво	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Тема 3. Світова культура XX ст.	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Тема 4. Специфіка національно-культурного процесу в Україні XX ст.	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Тема 5. Проблеми української і світової культури в епоху глобалізації. Українська культура на сучасному етапі.	-	2	-	4	8	-	-	-	-
Разом за модулем 3	-	10	0	20	30	-	-	-	-
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в навчальному плані)									
Усього годин	-	30	0	60	90	-	-	-	-

Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Теоретичні питання культури та культурно-історичного розвитку.	2
2	Тема 2. Соціальне буття культури. Мистецтво як феномен культури.	2
3	Тема 3. Мова та культура.	2
4	Тема 4. Гендер та культура.	2
5	Тема 5. Культура на ранніх етапах розвитку. Культура Стародавнього Сходу	2
6	Тема 6. Культура античного світу, її характерні риси й особливості	2
7	Тема 7. Культура епохи Середньовіччя та Відродження	2
8	Тема 8. Джерела формування української культури. Культура Київської Русі	2
9	Тема 9. Західноєвропейська культура XVII –XIX ст.	2
10	Тема 10. Культурні процеси в Україні XIV – XVIII ст.	2
11	Тема 11. Українська культура XIX ст.	2
12	Тема 12. Українська народна культура і мистецтво	2
13	Тема 13. Світова культура XX ст.	2
14	Тема 14. Специфіка національно-культурного процесу в Україні XX ст.	2
15	Тема 15. Проблеми української і світової культури в епоху глобалізації. Українська культура на сучасному етапі.	2
Всього годин		30

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні питання культури та культурно-історичного розвитку.	2
2	Соціальне буття культури. Мистецтво як феномен культури.	2
3	Мова та культура.	2

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
4	Гендер та культура.	2
5	Культура на ранніх етапах розвитку. Культура Стародавнього Сходу	2
6	Культура античного світу, її характерні риси й особливості	2
7	Культура епохи Середньовіччя та Відродження	2
8	Джерела формування української культури. Культура Київської Русі	2
9	Західноєвропейська культура XVII –XIX ст.	2
10	Культурні процеси в Україні XIV – XVIII ст.	2
11	Українська культура XIX ст.	2
12	Українська народна культура і мистецтво	2
13	Світова культура XX ст.	2
14	Специфіка національно-культурного процесу в Україні XX ст.	2
15	Проблеми української і світової культури в епоху глобалізації. Українська культура на сучасному етапі.	2
Всього годин		30

Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні питання культури та культурно-історичного розвитку.	4
2	Соціальне буття культури. Мистецтво як феномен культури.	4
3	Мова та культура.	4
4	Гендер та культура.	4
5	Культура на ранніх етапах розвитку. Культура Стародавнього Сходу	4
6	Культура античного світу, її характерні риси й особливості	4
7	Культура епохи Середньовіччя та Відродження	4
8	Джерела формування української культури. Культура Київської Русі	4

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
9	Західноєвропейська культура XVII –XIX ст.	4
10	Культурні процеси в Україні XIV – XVIII ст.	4
11	Українська культура XIX ст.	4
12	Українська народна культура і мистецтво	4
13	Світова культура XX ст.	4
14	Специфіка національно-культурного процесу в Україні XX ст.	4
15	Проблеми української і світової культури в епоху глобалізації. Українська культура на сучасному етапі.	4
Всього годин		60

Методи навчання

Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- Усне або письмове опитування
- Співбесіда
- Есе
- Презентація проекту
- Контрольна робота

Методи навчання:

- Проблемне навчання
- Навчання через дослідження
- Лекція
- Практико-орієнтоване навчання
- Командна робота
- Практичне заняття

Оцінювання результатів навчання

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України»

Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 1. Теоретичні питання культури та культурно-історичного розвитку		
<p>Самостійна робота. Практична робота. Теоретичні питання культури та культурно-історичного розвитку.</p>	<p>ПРН 8, 10, 11, 12. Тема 1. Знати основні поняття та визначення культурології. Вміти оперувати культурологічними категоріями. Розуміти різницю між поняттями етносу, народу, нації, етнічної та національної культури. Орієнтуватися в етнокультурній карті сучасного світу. Тема 2. Знати соціальні інститути культури та їх функції, форми культури. Аналізувати прояви етнічної та національної культури; розглядати мистецтво як феномен культури. Знати функції, класифікацію мистецтв, його види та жанри. Вміти виокремлювати та аналізувати художні образи. Тема 3. Розглядати мову як феномен культури. Аналізувати роль мови у формуванні та збереженні етнічної культури. Знати терміни і поняття, пов'язані з мовною картиною світу, етнолінгвістикою, соціолінгвістикою, ономастикою та їх взаємозв'язок з культурою. Тема 4. Сформувані загальні уявлення та оперувати поняттями гендерної культурології. Виявляти роль і місце гендеру в культурі; Знати особливості гендерної соціалізації в традиційній і сучасній культурі. Розуміти гендерну проблематику у мистецтві та поп-культурі, гендерні аспекти соціокультурної взаємодії, гендерні аспекти флористичного дизайну. Тема 5. Знати основні риси архаїчної культури; періодизацію первісної культури. Знати найдавніші центри людської цивілізації. Розуміти основні особливості культури Стародавнього Сходу, її вплив на розвиток світового та вітчизняного культурного процесу.</p>	17
<p>Самостійна робота. Практична робота. Соціальне буття культури. Мистецтво як феномен культури.</p>		17
<p>Самостійна робота. Практична робота. Мова та культура.</p>		17

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Самостійна робота. Практична робота. Гендер та культура.		17
Самостійна робота. Практична робота. Культура на ранніх етапах розвитку. Культура Стародавнього Сходу		17
Модульна контрольна. Модульна контрольна робота		15
Всього за модулем 1		100

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 2. Європейська та українська культура		
<p>Самостійна робота. Практична робота. Культура античного світу, її характерні риси й особливості</p>	<p>ПРН 8, 10, 11, 12. Тема 6. Знати зміст поняття “античність”, періодизацію античної культури, її роль у світовій історії; провідні мистецькі форми та стильові напрями у розвитку стародавньої культури та мистецтва Греції і Риму, міст-держав Північного Причорномор’я. Скласти уявлення про міфологію як основу давньогрецької культури. Тема 7. Розуміти загальну характеристику доби Середньовіччя як етапу розвитку світової культури. Знати основні досягнення культури Візантії. Розрізняти романський і готичний стилі в мистецтві. Знати періодизацію, загальну характеристику та основні мистецькі здобутки епохи Відродження. Тема 8. Знати архаїчні культури на території України, особливості Трипільської культури, чинники формування українського етносу. Знати основні досягнення культури та мистецтва Київської Русі (архітектура, іконопис, література, музика, театральні видовища) Тема 9. Розуміти світоглядні засади культури другої половини XVII – XVIII ст., характерні риси стилю бароко, класицизму та його теоретичні засади, ідеологію Просвітництва, тенденції в культурному розвитку Західної Європи IX ст. Знати особливості романтизму та реалізму як художніх методів і стильових напрямків у мистецтві Тема 10. Розуміти культурні процеси в Україні XIV – першої половини XVII ст. та особливості культурного життя України другої пол. XVII – XVIII ст. Знати основні досягнення стилю бароко в архітектурі та інших видах мистецтва, особливості козацького бароко.</p>	17
<p>Самостійна робота. Практична робота. Культура епохи Середньовіччя та Відродження</p>		17

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Самостійна робота. Практична робота. Джерела формування української культури. Культура Київської Русі		17
Самостійна робота. Практична робота. Західноєвропейська культура XVII –XIX ст.		17
Самостійна робота. Практична робота. Культурні процеси в Україні XIV – XVIII ст.		17
Модульна контрольна. Модульна контрольна робота		15
Всього за модулем 2		100

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Модуль 3. Українська та світова культура на сучасному етапі		
Самостійна робота. Практична робота. Українська культура XIX ст.	<p>ПРН 8, 10, 11, 12. Тема 11. Знати особливості розвитку української культури і мистецтва XIX ст. та основні досягнення у галузі літератури, образотворчого мистецтва, архітектури, музичного та театрального мистецтва; біографію і творчість Т.Шевченка, І.Франка, Лесі Українки та їхню роль в історії української культури</p> <p>Тема 12. Знати особливості матеріальної культури українців, народного декоративно-вжиткового мистецтва та ремесел. Розуміти, у чому полягає місце і роль народної творчості у сучасному житті. Вміти виконувати елементи українського народного декоративного мистецтва. Знати докази національної самобутності українського народу, його традиції, звичаї, обряди і т.ін.</p> <p>Тема 13. Аналізувати культурно-історичні закономірності розвитку світової культури XX ст. Знати основні стильові особливості та досягнення світової культури та мистецтва XX ст.</p> <p>Тема 14. Знати особливості розвитку української культури і мистецтва XX ст. та основні досягнення у галузі літератури, образотворчого мистецтва, архітектури, музичного та театрального мистецтва, постаті митців розстріляного відродження, українських митців-шістдесятників.</p> <p>Тема 15. Аналізувати сучасні соціокультурні процеси в глобалізованому світі. Знати основні стильові особливості та досягнення світової та української культури та мистецтва XXI ст. Орієнтуватися в новітніх видах і жанрах мистецтва, взаємозв'язках сучасних технологій та мистецтва. Розуміти проблеми збереження етнічних культур, зокрема української в епоху глобалізації. Знати особливості української культури та мистецтва на сучасному етапі.</p>	17
Самостійна робота. Практична робота. Українська народна культура і мистецтво		17
Самостійна робота. Практична робота. Світова культура XX ст.		17

Тема	Результати навчання	Оціночні бали
Самостійна робота. Практична робота. Специфіка національно-культурного процесу в Україні ХХ ст.		17
Самостійна робота. Практична робота. Проблеми української і світової культури в епоху глобалізації. Українська культура на сучасному етапі.		17
Модульна контрольна. Модульна контрольна робота		15
Всього за модулем 3		100
Навчальна робота (разом за семестр)		70
Підсумковий екзамен		30
Разом за курс		100

Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамен/ залік)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання:	Усі завдання, самостійні та модульні роботи необхідно здавати у заплановані терміни. Перескладання модульних робіт допускається за наявності поважних причин у визначені кафедрою строки.
--	---

Політика щодо академічної доброчесності:	Списування, використання сторонніх матеріалів, ШІ і несанкціонованих пристроїв під час усних і письмових опитувань, виконання контрольних робіт, іспиту заборонено. В есе неприпустимий плагіат та згенерований ШІ текст, цитати повинні бути коректно оформленими.
Політика щодо відвідування:	Відвідування занять є обов'язковим. Пропуски відпрацьовуються згідно з індивідуальним графіком та правилами кафедри.

Навчально-методичне забезпечення

-електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn - <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=3946>);

--Е-бібліотека Мистецтвознавство http://www.etnolog.org.ua/index.php?option=com_content&task=view&id=1775&Itemid=440;

-Електронна бібліотека "Культура України" <http://elib.nplu.org/>;

-«Ізборник» — Історія України IX-XVIII ст. Першоджерела та інтерпретації — проект електронної бібліотеки давньої української літератури. <http://litopys.org.ua/>;

-Google Arts & Culture <https://artsandculture.google.com/?hl=uk>;

-Бібліотека українського мистецтва <https://uartlib.org/>;

- Культурологія : навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Національний університет біоресурсів і природокористування України ; за ред. І. З. Майданюк. Київ : НУБіП України, 2017.;

-Методичні рекомендації для вивчення теми «Матеріальна культура українського народу (Українське народно-декоративне вжиткове мистецтво та художні ремесла. Види та жанри)» у курсі «Етнокультурологія» (2025). – Київ: РВВ НУБіП України. 2025. – 53 с.;

-Методичні рекомендації для вивчення модулю «Естетика» у курсі «Етнокультурологія, етика та естетика» / Майданюк І.З., Пузиренко Я.В., Сидоренко І.Г. – Київ: Редакційно-видавничий відділ НУБіП України. 2025. – 51 с.;

Рекомендовані джерела інформації

1. Магдиш, І. Ар-Нуво. Стили українського мистецтва ХХ-го століття. Київ : Портал, 2021.
2. Бойлен, А. Л. Візуальна культура. Київ : ArtHuss, 2022.
3. Гейзінга, Й. Homo Ludens / пер. з англ. О. Мокровольського. Київ : Основи, 1994.
4. Годж, С'юзі. Коротка історія мистецтва: ключові напрями, роботи, теми і техніки. Львів : Вид-во Старого Лева, 2023.
5. Годж, С'юзі. Коротка історія архітектури. Стили, будівлі, елементи, матеріали. Львів : Вид-во Старого Лева, 2024.
6. Ілленко, Ю. Парадигма кіно. Київ : Абрис, 1999.
7. Історія світової культури : навч. посіб. / кер. авт. кол. Л. Т. Левчук. 3-тє вид., перероб. і доп. Київ : Центр учбової літератури, 2019.
8. Історія української культури / за загал. ред. І. Крип'якевича. Київ : Либідь, 1994.
9. Історія української культури : у 5-ти т. / гол. ред. Б. Є. Патон. Київ : Наукова думка, 2000–2013.
0. Енциклопедія українознавства : словникова частина : в 11 т. / Наук. Т-во ім. Шевченка ; гол. ред. проф., д-р Володимир Кубійович. Париж ; Нью-Йорк ; Львів : Молоде життя, 1954–2003.
1. Конспект лекцій з навчальної дисципліни “Культурологія” для студентів усіх спеціальностей усіх форм навчання / укл. Г. А. Сигида. Запоріжжя : НУ «ЗП», 2020.
2. Культурологія : підручник. Одеса : Університет Ушинського, 2023.
3. Липа, К. Історія архітектурних стилів, великих і не дуже [Текст]. Київ : Віхола, 2024.
4. Литвинов, В. Україна в пошуках своєї ідентичності. ХVІ – початок ХVІІ. Київ : Наукова думка, 2008.
5. Москвічова, Ю. О. Історія мистецтв у контексті світової культури : навч.-метод. посіб. : у 3-х т. Херсон : Видавництво ОЛДІ-ПЛЮС, 2021.
6. Ортега-і-Гасет, Х. Вибрані твори. Київ : Основи, 1994.
7. Попович, М. В. Нарис з історії культури України. Київ : АртЕк, 1998.
8. Тойнбі, А. Дослідження історії. Т. 1–2 / пер. з англ. Київ : Основи, 1995.
9. Фартінг, С. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення / за заг. ред. Стівена Фартінга ; пер. з англ. А. Пітик, К. Грицайчук, Ю. Єфремов, Ю.

Сироїд, О. Ларікова. Харків : Віват, 2019.

0. Яців, Р. М. Мала хронологія мистецьких подій і пам'ятних дат ХХ століття: Україна – світ : локал.-індивід. дослідн. ракурс : довідник. Львів : Апріорі, 2021.